

Palestinakomiteen i Norge
Christian Kroghs gate 15
0186 Oslo

**Det nasjonale statsadvokatembetet for innsats mot
organisert og annen alvorleg kriminalitet (NAST)**

Attention: Carl Fari

Postboks 2101 Vika

0125 OSLO

postmottak.nast@statsadvokatene.no

Kripos

Attention: Espen Hanken og Kristin Kvigne

Postboks 2094 Vika

0125 Oslo

kripos@politiet.no

Oslo 22.05.2026

Tilleggsopplysninger til anmeldelse av Norges Bank, NBIM og finansdepartementet

I dette dokumentet oppdaterer og utdyper Palestinakomiteen i Norge anmeldelsen av Norges bank med flere, **saksnummer 17058249**, sendt NAST 6. januar 2026. Finansministeren og NBIM har sagt at de skal intensivere arbeidet med ansvarlig forvaltning som følge av situasjonen i Gaza, men nevner ingen tiltak for å følge dette opp i NBIMs årsrapport om ansvarlig forvaltning. Kun en etterforskning av NBIM, Norges bank og Finansdepartementet kan avklare om arbeidet med ansvarlig forvaltning er godt nok til å hindre medvirkning til Israels forbrytelser mot menneskeheten, krigsforbrytelser og folkemord.

Vi er kjent med at Bestemødre mot Folkemord har levert en anmeldelse som overlepper med vår anmeldelse, og vi ber om at grunnlagsmaterialet for deres anmeldelse også tas med i vurderingen av vår anmeldelse.

Vi ber om at vi får en bekreftelse på at dette dokumentet med vedlegg er mottatt.

Med vennlig hilsen

Rami Samandar, leder i Palestinakomiteen i Norge

leder@palestinakomiteen.no

Vedlegg:

1. Nytt og oppdatert vedlegg 2, erstatter vedlegg 2 innsendt i januar 2026.
2. Høringsinnspill fra Palestinakomiteen til Finanskomiteens behandling av Stortingsmelding 7.
3. Oversikt over Oljefondets investeringer i de 100 største våpenselskapene i verden. (Dette regnearket er hentet fra SIPRI, påført tall om Oljefondet av oss)

Innhold:

1. **Sammendrag og oppsummering av nye funn**
2. **Kommentar til brev til Finansdepartementet 18. august 2025**
3. **Kommentar til Stortingets vedtak og brev fra FN**
4. **Kommentar til meldingen «Ansvarlig forvaltning»**
5. **Kommentar til Stortingsmelding 7, 2025-2026, Statens pensjonsfond 2026**
6. **Lysverkets rapport om Oljefondets investeringer i tech-industrien.**
7. **Historikere for Palestina, andre rapport, november 2025**

1. Sammenheng og oppsummering av nye funn

Oljefondet har økt investeringene i to av de selskapene vi har fokusert på, nemlig RTX og Palantir. Begge selskapene er svært delaktige i Israels krigsforbrytelser og folkemord i Gaza. Siden 31.12.23 har fondets eierandel i RTX økt fra 0,55 til 1,24 %, verdien av aksjene har økt fra 6,7 til 30,8 milliarder NOK. For Palantir er tilsvarende økning fra 0,35 til 1,22 %, mens verdien har økt fra 1,3 til 52,2 milliarder NOK. Dette til tross for vedtak og uttalelser i ICC og ICJ, samt gjentatte advarsler fra FN og norske sivilsamfunnsorganisasjoner, om at selskapene bidrar til krigsforbrytelser. Se oppdatert vedlegg.

Retningslinjene for observasjon og utelukkelse av selskaper fra SPU har vesentlige mangler. Tolkningen av retningslinjene har gitt en så høy terskel for utelukkelse at retningslinjenes §4c, våpenkriteriet, i praksis ikke er i bruk. Ingen selskaper har blitt utelukket for salg av våpen til Israel. Det er kjent at USA har levert våpen til Israel for 21,7 milliarder USD fra oktober 2023 til september 2025. Framtidige leveranser utgjør mer enn 24 milliarder USD.

Det er ikke riktig at de fleste av våpenselskapene som kunne vært aktuelle å utrede på bakgrunn av våpenleveranser til Israel, allerede er utelukket på bakgrunn av det produktbaserte våpenkriteriet.

Etter Stortingets vedtak 4. november 2026 er retningslinjene for observasjon og utelukkelse satt på pause. Vi kan ikke se at NBIM har erstattet Etikkrådet med et fungerende arbeid for å kunne utelukke selskaper som på alvorlig vis bryter de etiske normene. Det finnes heller ingen mekanismer som kan sørge for rask reaksjon, slik Stortinget ba om, hvis forholdene endrer seg som følge av krig.

Til tross for at NBIM sier at de skal intensivere arbeidet med ansvarlig forvaltning som følge av situasjonen i Gaza, er ikke dette nevnt i NBIMs årsrapport om ansvarlig forvaltning. Det er ikke mulig å se noen endring i NBIMs praksis.

Over år har det utviklet seg en trend der eksklusjoner fra Oljefondet er blitt selektiv. Både begrunnelser for eksklusjon og antall eksklusjoner viser at amerikanske selskaper

særbehandles. Dette ser ut til å være politisk styrt, og dermed i strid med mandatet for forvaltningen av Oljefondet.

Organisasjonen Lysverket har gjennom sin rapport avdekket at Oljefondet har store investeringer i tech-industri med forbindelser til Israels krigsmaskin. Historikere for Palestina fastholder at Oljefondet fortsatt må deinvestere fra flere israelske selskaper, i tråd med fondets mandat og retningslinjer.

Det er nødvendig med en etterforskning av NBIM, Norges bank og Finansdepartementet for å avklare om dagens arbeid med ansvarlig forvaltning er i tråd med plikten til å hindre medvirkning til Israels forbrytelser mot menneskeheten, krigsforbrytelser og folkemord.

2. Kommentar til brev til Finansdepartementet 18. august 2025

NBIM sendte brev til Finansdepartementet ¹18. august 2025 med tittel: Statens pensjonsfond utland – fornyet gjennomgang av arbeidet med ansvarlig forvaltning og investeringer i israelske selskaper.

2.1 Høy terskel for utelukkelse

I dette brevet siteres Finansdepartementet (fra Meld. St. 22 (2024-2025))

«Utelukkelse er begrenset til de groveste former for etiske normbrudd. Terskelen for å utelukke selskaper fra SPU skal være høy. Retningslinjene er fremoverskuende og gjelder risikoen for pågående eller fremtidige uakseptable forhold. Utelukkelse er ikke en mekanisme som baseres på avsluttede selskaps handlinger som ligger tilbake i tid.»

Hva som er grove nok etiske normbrudd, er ikke uten videre klart. Palestinakomiteen har i tidligere møter med Etikkrådet fått vite at for eksempel leveranse av motorer til israelske Merkava-tanks ikke er nok til å utelukke et selskap. Ut fra det vi har erfart av praksis, er heller ikke leveranser av deler som flymotorer, radarsystemer eller missiler nok til å vedta utelukkelse. Etikkrådet har, slik vi forstår det, satt grensen ved hele våpensystemer. Vi mener at dette strider mot FNs våpenhandelsavtale, som ikke skiller mellom hele våpensystemer og essensielle deler eller ammunisjon.

At retningslinjene er framoverskuende gjør det vanskelig å vurdere om retningslinjene fungerer. Sannheten om hva som er levert av våpen, våpendeler eller ammunisjon kommer ikke fram før etter at de er levert, og kanskje ikke før de er brukt. Palestinakomiteen har påpekt at Israel også i tidligere angrep mot Gaza har brukt våpen levert av selskaper i Oljefondets aksjeportefølje. Dette gjelder for eksempel bomber og missiler fra de amerikanske våpengigantene General Dynamics og RTX. Vi spør hvorvidt kravet om at retningslinjene skal være framoverskuende fører til at erfaringer fra tidligere leveranser ikke får betydning. Slike selskaper må være under konstant overvåking, og ekskluderes straks nye kontrakter om våpenleveranser ment for Israel offentliggjøres.

¹ [Statens pensjonsfond utland – fornyet gjennomgang av arbeidet med ansvarlig forvaltning og investeringer i israelske selskaper | Norges Bank Investment Management](#)

2.2 Sovende retningslinjer

Når vi i ettertid ser resultatet av arbeidet med ansvarlig forvaltning på dette punktet, kan vi slå fast at ingen selskaper er utelukket etter §4c i de etiske retningslinjene fordi de har levert våpen, våpendeler eller ammunisjon til Israel. Retningslinjenes §4c sier

utelukkelse kan besluttes der det er en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til eller selv er ansvarlig for salg av våpen til stater i væpnede konflikter som benytter våpnene på måter som utgjør alvorlige og systematiske brudd på folkerettens regler for stridighetene

Norges Bank har i fondets historie ekskludert totalt 3 våpenselskaper for å selge konvensjonelle våpen ifølge nbim.no². AviChina og Bharat Electronics ble ekskludert³ i 2023 med denne begrunnelsen:

Norges Bank's Executive Board has decided to exclude the companies AviChina Industry & Technology Co Ltd and Bharat Electronics Ltd due to "unacceptable risk that the companies are selling weapons to a state that uses these weapons in ways that constitute serious and systematic breaches of the international rules on the conduct of hostilities". The background for the decision is sales of light airplanes and other military material respectively to the military in Myanmar. The decision is based on recommendations from the Council on Ethics of 23 August 2022.

Weichai Power ble ekskludert⁴ for å selge militært materiell til Russland og Belarus i 2024 med denne begrunnelsen:

The Council on Ethics recommends that Weichai Power Co Ltd (WP) be excluded from investment by the Norwegian Government Pension Fund Global (GPF) due to an unacceptable risk that the company is contributing to the sale of weapons or military materiel to states that are subject to investment restrictions on government bonds.

The Council considers that there is an unacceptable risk that WP is contributing to the sale of military materiel to the authorities in Russia and Belarus. This constitutes grounds for recommending that WP be excluded from investment by the GPF

Ut over dette har ingen selskaper blitt ekskludert for salg av konvensjonelle våpen. Dette til tross for at flere selskaper i Oljefondets aksjeportefølje gjennom flere tiår har forsynt Israel med våpen.

² <https://www.nbim.no/en/responsible-investment/exclusion-of-companies/>

³ <https://www.nbim.no/en/news-and-insights/the-press/press-releases/2023/decisions-on-exclusion/>

⁴ <https://etikkradet.no/weichai-power-co-ltd-2/>

Ifølge Brown University⁵, en verdensledende forskingsinstitusjon, har USA sendt våpen for mer enn 21,7 milliarder USD på de to årene fra oktober 2023 til september 2025.

Se figur under.

Table 2: U.S. Military Aid to Israel, Oct. 7, 2023 to Sept. 24, 2025, in Millions of \$USD⁶

Foreign Military Financing	\$8,115.1 Million
Offshore Procurement ⁷	\$1,994.9 Million
Missile Defense ⁸	\$6,200.0 Million
Replenishing Arms Delivered to Israel from U.S. Stocks	\$4,400.0 Million
Ammunition Procurement	\$801.4 Million
Boosting U.S. Arms Production Capabilities	\$198.0 Million
Total	\$21.7 Billion

Sources: Binder, S. (2025, September 10). *Extraordinary Sums and Privileges: U.S. Security Assistance to Israel Since October 7, 2023*; and Congressional Research Service (updated 2025, May 28). *U.S. Foreign Aid to Israel: Overview and Developments Since October 7, 2023*.

I tillegg til dette kommer avtaler om leveranser av våpen som er avtalt, men ennå ikke gjennomført. Biden- og Trump-administrasjonene har vedtatt å sende våpen for mer enn 18 milliarder USD. Trump-administrasjonen har ifølge AP informert kongressen om ytterligere 6 milliard USD i våpenstøtte til Israel.

Finansdepartementet opplyser at grunnlaget for eksklusjon av selskaper skal være pågående eller framtidige leveranser av våpen. Likevel er ingen amerikanske våpenselskaper ekskludert.

2.3 Aksjer i 48 av verdens 100 største våpenprodusenter

I NBIMs brev til Finansdepartementet fra 18. august finner vi også denne opplysningen:

Etikkrådet opplyser i brev til departementet 30. august 2024 at de fleste av selskapene som kunne vært aktuelle å utrede på bakgrunn av våpenleveranser til Israel allerede er utelukket på bakgrunn av det produktbaserte våpenkriteriet.

Fra NBIMs liste⁶ over selskaper som er ekskludert eller satt under observasjon finner vi at følgende 15 selskaper er ekskludert for produksjon av kjernevåpen eller klasevåpen:

- Airbus SE
- BAE Systems
- Boeing Co
- BWX Technologies
- Fluor Corp

⁵ https://costsofwar.watson.brown.edu/sites/default/files/2025-10/Hartung_US_Military_Aid_to_Israel_Oct.20.pdf

⁶ <https://www.nbim.no/en/responsible-investment/exclusion-of-companies/>

- General Dynamics
- Honeywell International
- Huntington Ingalls Industries
- Jacobs Solutions (Kjøpt av Amentum I 2024. Oljefondet har aksjer for 671 mill NOK i Amentum per 31.12.2025)
- L3Harris Technologies
- Larsen and Toubro
- Lockheed Martin Corp
- Northrop Gumman Corp
- Safran SA
- Textron

Av de gjenstående 88 våpenselskapene på SIPRIs liste over de 100 største våpenselskapene i verden, har Oljefondet aksjer i 48 per 31.12.2025 (se vedlegg) Flere av disse, for eksempel RTX, Leonardo, Rheinmetall, Rolls-Royce, GE Aerospace (tidl. General Electric), Hyundai, ThyssenKrupp og Oshkosh, finnes i databasen over selskaper som leverer til Israels krig i Gaza, utarbeidet av American Friends Service Committee.⁷

Vi vet ikke hvilke selskaper Etikkrådet eller NBIM har utredet, men setningen fra Etikkrådets brev forteller at Etikkrådet ikke har utredet mange av de 48 selskapene. Resultatet av den granskingen som har vært gjort er lik null.

3. Kommentar til Stortingets vedtak og brev fra FN

Stortinget vedtok følgende 4. november 2025:

Stortinget ber regjeringen sikre at Statens pensjonsfond utland fortsatt skal være et bredt diversifisert, globalt fond. Formålet skal fort satt være å oppnå høyest mulig avkastning til akseptabel risiko, for å legge til rette for at formuen vokser og varer.

Stortinget ber regjeringen gjennomgå det etiske rammeverket og andre deler av den ansvarlige forvaltningen av Statens pensjons fond utland, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Stortinget ber regjeringen legge til rette for at Etikkrådet stiller i bero tilrådinger om observasjon og utelukkelse, og at Norges Bank ikke tar beslutninger etter «retningslinjer for observasjon og utelukkelse av selskaper fra Statens pensjonsfond utland», inntil et nytt etisk rammeverk er besluttet. Oppfølging av selskaper vil skje gjennom Norges Banks ordinære eierskapsutøvelse, innenfor mandatet fra Finansdepartementet. I påvente av nytt rammeverk bes regjeringen sørge for styrket aktsomhet og raskere reaksjon i situasjoner der forutsetningene for fondets investeringer i et land endres vesentlig i løpet av kort tid, for eksempel som følge av krig.

Stortinget ber regjeringen fortsatt sikre at Norge gjennom investeringene i Statens pensjonsfond utland ikke bryter med sine folkerettslige forpliktelser.

3.1 Sette de etiske retningslinjene ut av spill

⁷ <https://afsc.org/gaza-genocide-companies>

Stortinget satte altså de etiske retningslinjene ut av spill ved å ta fra Etikkrådet muligheten til å komme med tilrådninger om observasjon og utelukkelse. Samtidig ble det vedtatt at eierskapsutøvelsen skal skje innenfor mandatet fra Finansdepartementet. Det betyr at NBIM ikke kan selge seg ut av et stort selskap som begår alvorlig normbrudd fordi dette vil utgjøre et stort avvik fra referanseindeksen som NBIM etter mandatet er pålagt å følge. Dette fikk FNs arbeidsgruppe for næringsliv og menneskerettigheter til å uttrykke bekymring. De sendte brev⁸ til norske myndigheter 18. mars 2026 der de blant annet skriver:

In this respect, the Working Group is concerned that a general suspension of ethical exclusions from the GPFG risks removing divestment as an available and credible option within the Fund's human rights due diligence actions. While we note that active ownership and engagement are important and preferable first steps, the UNGPs do not envisage engagement as a substitute for exit where serious human rights abuses persist and where mitigation efforts have proven unsuccessful.

.....

We are also mindful that the GPFG's policies and practices have significant effects beyond Norway. Decisions taken by the Fund are closely followed by other sovereign wealth funds, pension funds and institutional investors worldwide. A perception that ethical exclusions can be suspended for extended periods may risk weakening global standards and expectations regarding investor responsibility under the UNGPs.

We therefore respectfully encourage the Government of Norway to ensure that, during any interim period, and in the design of any revised ethical framework, the GPFG retains the full range of measures envisaged under the UNGPs, including divestment as a last resort where human rights risks cannot be adequately mitigated. We further encourage transparency regarding how human rights risks are assessed and addressed during the pause, and how alignment with the UNGPs will be safeguarded in practice.

Astri Menne Sjoner fra Amnesty og Mads Harlem fra Redd Barna kommenterte brevet fra FN i et innlegg i Finansavisen⁹ 27. mars 2026. De påpeker at Stortingets vedtak ikke er i tråd med Norges menneskerettighetsforpliktelser.

Videre skriver de:

Oljefondet leker med ilden i krigssituasjoner når muligheten for raske, tydelige reaksjoner der risikoen for medvirkning til folkerettsbrudd er høy, fjernes.

Når fondet ikke lenger kan bruke sitt skarpeste verktøy i slike situasjoner, er sannheten enkel: Vi tar en uakseptabel risiko. Og vi gjør det med åpne øyne.

Finansministeren svarte¹⁰ på brevet fra FN 23. mars 2026. Han skriver blant annet:

⁸ <https://spcommreports.ohchr.org/TMResultsBase/DownloadPublicCommunicationFile?gId=30863>

⁹ https://www.finansavisen.no/politikk/2026/03/27/8339923/stoltenberg-far-kjeft-av-fn-med-god-grunn?zephir_sso_ott=icTsAP

¹⁰ https://www.regjeringen.no/no/documents/un-working-group-on-the-issue-of-human-rights-and-transnational-corporations-and-other-business-enterprises/id3156309/?utm_source=regjeringen.no&utm_medium=email&utm_campaign=nyhetsvarsel_time

In accordance with the management mandate, Norges Bank shall, through its ownership, follow up companies that the Council identifies. Such follow-up includes, among other things, dialogue with companies, voting, and potentially divestment.

Norges Bank must further ensure that the Fund is invested in a manner which complies with Norway's obligations under international law. Should Norges Bank identify a risk of non-compliance, it shall consider appropriate actions, including, if necessary, divestment.

Etikkrådet skal altså fortsatt følge med, men det er Norges Bank som har fått ansvaret for å følge opp og om nødvendig deinvestere fra et selskap. Stoltenberg kommenterer ikke forholdet til referanseindeksen, og det er derfor uklart om Norges Bank har anledning til å deinvestere fra et større selskap i referanseindeksen.

3.2 Styrket aktsomhet og raskere reaksjon

I Stortingets vedtak fra 4. november står også følgende:

I påvente av nytt rammeverk bes regjeringen sørge for styrket aktsomhet og raskere reaksjon i situasjoner der forutsetningene for fondets investeringer i et land endres vesentlig i løpet av kort tid, for eksempel som følge av krig. (Vår utheving)

I brevet til FN, som vi viser til i 2.1, skriver imidlertid Stoltenberg:

Among other tasks, the Committee will consider whether the guidelines and/or mandate should be amended to enable faster action in situations where circumstances change significantly over a short time period, for instance in the event of armed conflict.

Her er det altså Gjedrem-utvalget som har fått ansvaret for å utrede hvordan retningslinjene skal utformes for å kunne reagere raskere. Gjedrem-utvalget¹¹ ble nedsatt av Finansdepartementet 7. november 2025 for å vurdere utformingen av det etiske rammeverket og andre deler av den ansvarlige forvaltningen av Oljefondet.

Vi har ennå ikke sett noen endring i NBIMs forvaltning av fondet i påvente av nytt rammeverk, som tyder på at de tar Stortingets vedtak på alvor. Situasjonen i Midtøsten, der USA og Israel har gått til folkerettsstridig krig mot Iran og Libanon, har ikke ført til noen deinvesteringer. Utenriksminister Espen Bart Eide skrev¹² 28. februar i en uttalelse at angrepene på Iran ikke er i tråd med folkeretten.

Flere av selskapene i Oljefondets aksjeportefølje leverer våpen, våpendeler og ammunisjon til USA og Israel. NBIM burde derfor reagere raskt når selskapenes bidrag til folkerettsstridig krig blir tydeliggjort.

4. Kommentar til meldingen «Ansvarlig forvaltning»

Norges Bank Investment Management (NBIM) la 26. februar fram meldingen Ansvarlig forvaltning. I innledningen til meldingen sier Nicolai Tangen:

¹¹ https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/regjeringen-folger-opp-stortingets-vedtak-om-det-etiske-rammeverket-for-pensjonsfondet/id3136331/?utm_source=regjeringen.no&utm_medium=rss

¹² <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/uttalelse-fra-utenriksministeren-om-angrepene-in-iran/id3150542/>

Konflikten i Gaza og diskusjonene om fondets etiske rammeverk og investeringer i Israel viste i 2025 hvor komplekst og utfordrende dette kan være i praksis.

Meldingen kunne vært et svar på Stortingets krav om styrket aktsomhet og raskere reaksjon. Meldingen kunne også fulgt opp NBIMs eget brev fra 18. august 2025, der de avsluttet med å skrive

Vi vil fortsette å styrke vårt arbeid med ansvarlig forvaltning og aktsomhet, inkludert bruk og oppfølging av eksterne forvaltere, risikostyring, eierskapsutøvelse og samarbeidet med Etikkrådet.

Meldingen «Ansvarlig forvaltning» er fri for beskrivelse av hvordan NBIM har styrket dette arbeidet. Innledningen kalt «2025 i korte trekk» er preget av klima, energiomstilling, bærekraftsrapportering og utslippsreduksjonsmål.

I kapitlet med overskrift «Økt aktsomhet i områder med krig og konflikt» heter det

Vi har utviklet en metode for systematisk analyse som bygger på flere datakilder, for å evaluere selskapers tilstedeværelse i regioner med svake styresett og der det er større sannsynlighet for brudd på menneske rettighetene.

Dette er det eneste konkrete tiltaket som nevnes i hele meldingen, og det er ingenting som tyder på at dette har hatt innvirkning på investeringene i selskaper som medvirker til Israels okkupasjon og krigsforbrytelser i Palestina. Ut over den innledende merknaden fra Nicolai Tangen som vi har nevnt over, er ikke okkupasjon, krig eller folkemord i Palestina nevnt med et eneste ord.

Foranledningen til Stortingsvedtaket og brevet fra NBIM 18. august var nettopp situasjonen i Palestina og debatten om Oljefondets eventuelle medvirkning til Israels krigsforbrytelser. Når dette ikke er tema i årsmelding om ansvarlig forvaltning, tyder det på at Norges bank og NBIM ikke tar spørsmålet seriøst. Det styrker Palestinakomiteens påstand om at Oljefondet ikke styres etter retningslinjer som kan hindre at Oljefondets investeringer kan medvirke til okkupasjon, krigsforbrytelser og folkemord.

5. Kommentar til Stortingsmelding 7, 2025-2026, Statens pensjonsfond 2026

Regjeringen, ved Finansdepartementet, la 27. mars fram Stortingsmelding 7¹³ (2025-2026), Statens pensjonsfond.

I meldingen står det

Selv om det er lite sannsynlig at Norge gjennom investeringene i SPU bryter med sine folkerettslige forpliktelser, skal Norges Bank, i likhet med hva som gjelder for statlige virksomheter for øvrig, påse at Norge ikke bryter med sine folkerettslige forpliktelser. Dersom banken vurderer det som usikkert om en investering i et selskap trår Norges folkerettslige forpliktelser for nær, legger departementet til grunn at banken vil innhente råd og veiledning og, om nødvendig, foreta nedslag.

¹³ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-7-20252026/id3153718/>

Det er vanskelig å vite hva Finansdepartementet basere sin antagelse om at det er lite sannsynlig at Norge bryter med sine folkerettslige forpliktelser. Det blir ikke gjort rede for dette i meldinga. Men det kan se ut som dette danner utgangspunktet for arbeidet med ansvarlig forvaltning.

Meldingen rapportere at

I 2025 har Etikkrådet vurdert en lang rekke selskaper som kan knyttes til alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner. Mesteparten av sakene er knyttet til Vestbredden og Israels krigføring på Gaza. Flere av sakene har samtidig blitt vurdert etter våpensalgskriteriet.

Det er vanskelig å skjønne at dette ikke har gitt noen resultater når det gjelder Israels krigføring. Fem israelske finansinstitusjoner, First International Bank of Israel, Mizrahi Tefahot Bank Ltd, Bank Hapaolim BM, Bank Leumi Le-Israel BM og FIBI Holdings Ltd ble alle ekskludert i løpet av sommeren 2025, med begrunnelse at det er en uakseptabel risiko for at selskapene bidrar til alvorlige brudd på individers rettigheter i krigs- og konfliktsituasjoner, jf. atferdskriteriet § 4 b i Retningslinjene for observasjon og utelukkelse fra Statens pensjonsfond utland.

Den samme begrunnelsen ble brukt for å ekskludere det amerikanske selskapet Caterpillar Inc. Grunnlaget for denne saken er at bulldosere produsert av Caterpillar brukes av israelske myndigheter i den omfattende ulovlige ødeleggelsen av palestinsk eiendom. De samme bulldoserne har vært i aktiv bruk under Israels krigføring i Gaza, slik Aftenposten¹⁴ skriver om 26.08.2025.

Utelukkelsen av Caterpillar er et unntak fra praksisen til Norges bank. Det er det første store amerikanske selskapet som har blitt utelukket på grunn av sine leveranser til Israels folkerettsbrudd. Men vi skal likevel legge merke til at heller ikke her ble våpenkriteriet i retningslinjene brukt, til tross for at Caterpillars bulldosere har vært aktivt brukt i folkemordet i Gaza.

5.1 Selektiv etisk styring av Oljefondet

Ingen selskaper er ekskludert for våpensalg til Israel under folkemordet på palestinerne i Gaza. Det eneste nærliggende eksempelet er det israelske selskapet Bet Shemesh, omtalt av Aftenposten¹⁵ i 05.08.2025. Bet Shemesh vedlikeholder flymotorene på de israelske bombeflyene. Men de amerikanske flymotorprodusentene (RTX og General Electric) ble ikke utestengt fra Oljefondet. Se også Kjell Stephansens innlegg i Aftenposten¹⁶ 21.08.2025.

Den samme inkonsekvensen kan vi finne når det gjelder andre saker. Det israelske selskapet Paz Oil ble ekskludert i 2024 fordi de de forsyner de ulovlige bosettingene på Vestbredden med drivstoff. Men Oljefondet har fortsatt aksjer for 10,4 milliard kroner i amerikanske Valero, som forsyner Israel med drivstoff¹⁷ til bombefly.

¹⁴ <https://www.aftenposten.no/verden/i/zAn66w/derfor-kvittet-oljefondet-seg-med-aksjer-i-den-amerikanske-anleggsgiganten>

¹⁵ <https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/1MLA9q/oljefondet-kan-ha-sikret-storgevinst-ved-aa-kjoepe-seg-inn-i-selskap-som-vedlikeholder-gaza-bombefly>

¹⁶ <https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/kwk4mA/ville-etikkraadet-ekskludert-bet-shemesh>

¹⁷ <https://afsc.org/gaza-genocide-companies>

Israels største våpenselskap, Elbit, ble utelukket fordi de leverte overvåkingsutstyr, ikke fordi de leverer våpen til Israels krigsforbrytelser. Men Palantir, som leverer overvåking- og datasystemer som Israel bruker til å spore og drepe palestinere, (Se Lysverkets rapport under) er en av Oljefondets favoritter. Fondet har de siste to årene økt eierandelen i Palantir fra 0,35 til 1,22 %, aksjeverdien har steget fra 1,3 til svimlende 52,1 milliard kroner.

NBIMs årsmelding om ansvarlig forvaltning vier stor plass til klima- og miljøspørsmål. Men de enorme ødeleggelsene og klimapåvirkning fra krig er ikke viet et eneste ord. Gaza er en miljømessig katastrofe som følge av våpenleveranser fra selskaper i Oljefondets portefølje.

Det kan se ut som Norges Bank, med Finansdepartementets velsignelse, har tatt et **politiske valg**. De ser vekk fra retningslinjer og prinsipper for ikke å trampe amerikanske myndigheter og amerikansk våpenindustri på tærne. Det er mulig å ekskludere mindre israelske selskaper, men amerikanske selskaper beskyttes, til tross for mer alvorlige brudd på de samme etiske normene.

Årsmeldingen fra Norges Bank forsterker grunnlaget for vår anmeldelse fra januar i år. De etiske retningslinjene settes ut av spill, tilsynelatende av politiske årsaker.

6. Lysverkets rapport om Oljefondets investeringer i tech-industrien.

Lysverket la i februar fram rapporten «Ansvarlig forvaltning? Teknologiselskaper, Palestina, og oljefondets rolle». Lenke til fullstendig rapport¹⁸. Forskningsteamet bak rapporten ble ledet av professor ved Institutt for informatikk, Universitetet i Oslo, Maja van der Velden.

I presentasjonen av rapporten skriver de:

Oslo, Norge (24. februar 2026) – En ny utredning viser at Statens pensjonsfond utland (oljefondet) har eierandeler i 17 teknologiselskaper med forretningsforbindelser til det israelske militæret eller andre aktører i den israelske sikkerhets- og forsvarssektoren. Flere av disse selskapene har bidratt med produkter og tjenester for overvåkingssystemer og KI-baserte verktøy til det israelske militæret. FN og internasjonale domstoler knytter det israelske militæret og israelske sikkerhetsstyrker til krigsforbrytelser, ulovlig okkupasjon, apartheid og mulig folkemord mot palestinere.

Investeringer i disse selskapene utsetter oljefondet for juridisk- og omdømmerisiko og knytter Norge til mulige internasjonale forbrytelser begått av Israel. Den nye studien viser at oljefondet kunne ha håndtert risikoene ved å ta i bruk FNs veiledende prinsipper og OECDs retningslinjer for ansvarlig næringsliv. NBIM og Etikkrådet har ikke klart å implementere disse internasjonale standardene. Resultatet er at oljefondets nåværende etiske rammeverk er dårlig rustet til å håndtere eksponeringen for risiko for menneskerettighetsbrudd.

Undersøkelsen, utført av en liten gruppe eksperter over bare noen få uker, identifiserte israelske og utenlandske selskaper – inkludert Microsoft, Google, Amazon og Palantir –

18

https://static1.squarespace.com/static/66780cffff6aa75dff002bae/t/699f52288d772314da8b707e/1772048936926/ansvarlig_forvaltning_final25.02.20.46.pdf

som blant annet har levert kameraer, biometri, ansiktsgjenkjenning, skytjenester eller AI-systemer til det israelske forsvaret (IDF) og andre israelske myndigheter og bedrifter. Disse produktene og tjenestene er knyttet til målrettede angrep mot palestinere gjennom systemer som *Lavender*, som angivelig genererer lister over personer som skal likvideres av det israelske militæret, og *Where's Daddy*, som angivelig sporer mål til deres hjem.

«Det tok vårt frivillige team kort tid å anvende disse standardene og identifisere 17 høyrisikoselskaper i oljefondets portefølje», sier Maja van der Velden, professor i informatikk ved Universitetet i Oslo. «Vi oppfordrer oljefondet til å gjøre jobben sin og sørge for at pensjonspengene våre ikke støtter Israels folkemord på palestinerne. En risikobasert tilnærming ville gjøre dette mulig.»

I motsetning til Etikkrådets «høye terskel» for medvirkning, krever FNs veiledende prinsipper og OECDs retningslinjer at selskaper kjenner til risikoen for negative konsekvenser for menneskerettigheter knyttet til deres virksomhet, produkter og tjenester, og viser hvordan de håndterer disse. Denne risikobaserte tilnærmingen flytter ansvaret fra oljefondet til porteføljeselskaper og legger til rette for raskt nedslag i selskaper som ikke etterlever regelverket. Dette er de samme standardene som er nedfelt i Norges åpenhetslov (2022) og EU-direktiver (2025).

Ved å suspendere de etiske retningslinjene i november 2025 ga regjeringen NBIM eksplisitt myndighet til å selge seg ut av uansvarlige selskaper, samtidig som NBIM også fikk mandat til å re-investere i selskaper som tidligere var utelukket. Regjeringen opprettholdt likevel de rettslige begrensningene på det samlede omfanget av tillatt nedslag. NBIM har, ikke uventet, valgt å tolke sitt nye mandat på en måte som hindrer nedslag.

Utvalget som er utnevnt av regjeringen for å gjennomgå etikkrammeverket til oljefondet vil ikke rapportere før oktober 2026, og endringer i rammeverket skal deretter godkjennes av Stortinget, som tidligst vil gjøre dette når de behandler fondsmeldingen våren 2027. Det blir altfor sent. Selv om volden mot palestinere har avtatt i intensitet, fortsetter drapene og den etniske rensingen i Gaza og på Vestbredden.

Anbefalinger

NBIM bør umiddelbart trekke oljefondet ut av selskaper som ikke utøver nødvendig aktsomhet for å respektere menneskerettighetene i Palestina. Prioritet bør gis til selskaper som åpenbart ikke unngår, forebygger, begrenser eller avhjelper den pågående risikoen for deres kobling til ulovlig okkupasjon, krigsforbrytelser, forbrytelser mot menneskeheten (inkludert apartheid) eller folkemord.

Finansministeren bør straks instruere NBIM om å benytte sitt mandat for nedslag i tråd med den risikobaserte standarden for aktsomhetsvurdering, slik dette er nedfelt i UNGPs og OECDs veiledning for investorer. Regjeringen bør oppheve begrensninger på NBIMs mandat for nedslag. Som et minstekrav bør Finansdepartementet utvide det overordnede handlingsrommet for nedslag i forhold til referanseindeksen.

Rapporten trenger ingen ytterligere kommentarer ut over at den går mye lenger i å beskrive tech-selskapenes bidrag til menneskerettighets-situasjonen i Palestina enn det vi har tatt med i Vedlegg 2 som vi sendte sammen med anmeldelsen i januar.

Rapporten forsterker vår påstand om at NBIM ikke har gode nok retningslinjer til å forvalte Oljefondet etter gode etiske prinsipper. Det finnes ingen særskilte retningslinjer for investeringer i tech-industri, og spesielt ikke for selskaper som produserer systemer for KI-baserte, autonome våpensystemer. FNs generalsekretær¹⁹ har bedt om forbud mot slike våpensystemer

7. Historikere for Palestina, andre rapport, november 2025

I vedlegg 2 til vår anmeldelse fra 6. januar, viste vi til rapporten fra Historikere for Palestina, første utgave²⁰, fra 30.06.2025. Historikerne kom med en ny rapport²¹ 23.11.2025, der de oppdaterer sine funn etter at Oljefondet solgte seg ut av en del israelske selskaper sommeren og høsten 2025.

I innledningen til den nye rapporten skriver de:

Våre oppdaterte rapporter bekrefter konklusjonen i 1. utgave av rapporten 30. juni 2025: Det er en høy risiko for at den norske staten tjener på grove folkerettsbrudd gjennom SPUs investeringer i israelske selskaper. Vi mener derfor at Stortinget må instruere Norges Bank til å selge alle aksjer i israelske selskaper inntil Israel følger internasjonal lov med hensyn til folkerettsstridig okkupasjon, brudd på forbudet mot apartheid, samt brudd på individers rettigheter i krig og konflikt.

På nettsiden til Historikerne finner vi en oversikt over de selskapene som Oljefondet fortsatt er investert i som Historikerne mener utgjør en høy risiko for brudd på fondets etiske retningslinjer. Dette er

[Azrieli Group Ltd](#)

[Fattal Holdings 1998 Ltd](#)

[Harel Insurance Investments & Financial Services Ltd](#)

[Migdal Insurance & Financial Holdings Ltd](#)

[Nice Ltd](#)

[Sapiens International Corp Ltd](#)

[Summit Real Estate Holdings Ltd](#)

[Teva Pharmaceutical Industries Ltd](#)

[Tower Semiconductor Ltd](#)

Per 31.12.2025 har Oljefondet aksjer i 29 israelske selskaper til en verdi på 21 milliarder NOK.

¹⁹ <https://news.un.org/en/story/2025/05/1163256>

²⁰ https://historikereforpalestina.no/Rapport_historikere_for_palestina2025.pdf

²¹ <https://historikereforpalestina.no/Alle-rapporter-PDF-november-2025.pdf>